

Александра Бек Фамилиясыз Киши

Кандай жилиб мени, яниңи даштда дөрдиләм оң тұрған асов оттайды бир қозоңни ҳақындық ғоддалаң қылыштыңшының эсімға туши. Арнанда үткәзгән дастлабки пайдалары мен аңда оғир, чында бўлмас даражада оғир түздади. Командир оддига югурб бориш, унинг оддига тиң көтил түрнүш, «Гап жайтартылсан! Кру-том!» каби киска бўйруқтарни эшитишни мен хўрлаш, камитини деб билариди. «Гап жайтартма дегани нимас? Нима, мен унинг куизиними? Мен ҳам унга үштапдан одаман-ку, ундан қаерим кам?» дега ичимда газабин қайнашади.

Газабим ичимда котавермасди. Мен кизараш-бўзарб кетардым да, бетга чочардим, осонличча итота қильмасди.

Биласизми, охри мени нима қилиши? Командирлар таъдерлайдиган курста юғориши, үзинни ұртача командир. Кизан Арганнинг оғизерни қилиб қилиши.

Аста-секин командирининг амр-фармонини сусам итота қилиниң инхоятда зарур нарса экандинин тушунишиб етдам.

Армия худди шунга асосланган, бўсиз ария — армия бўлмасди. Бўсиз, Ватаниниң жон-тани билан севгап қишлошлар ҳам жаңгда голиб чина.

Аммо бугун тәрзик қандай әришиңи мумкин? Ахар, бизнин иктириимидан саноқли күндар, саноқли дафтарлар қолтап-ку... Аниа шундай қишлошлар ҳам жаңгда голиб чина.

Баталлонниң кабул қилиб олдигимга етти-санкин кун бўлиб қолган эди. Жангиларниң қийм-бош билан ҳам қурал-проғ билан ҳам таъминланды ҳар куни жангичдада милитри ишланаши, оқон қазини, югуриши, узмакаш ва ҳаройларча юришни машҳ қилишади.

Бир куни кечкүрүн биз шундай бўйрүк оддик тонг саҳарда эллин километрлик юғиздир, дарё бўйидаги бирок ауктариш атталади, ўша ерда тұнаб қолиб, эртасига ана шу эллик километрлик

(Давоми. Бони газетанин 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 42-сөнварда).

йўлни босиб кечкүрүн Талгарда қантай келиш лозим эди. Бундай қипин сафарга бошқа баталлонлар ҳам чиқини керак эди. Генерал Панфилов бу билан дивизияни чинчиримокчи, узоқ юртшларга ўргатмокчи эди.

Жангилар сафарга кечкүрүндан соғырлык кўра бошлиди, кечаси да олишини, дода, тонг саҳарда эса — ҳали, тоғ чўйи қишлоғи турни боради.

Солдат бўлмаган сиз каби қишинини кўз олдинингизга сафар тортти турган ҳайбатли ҳарбий қисм келар, қаторар тен-текис, милинилардаги ўз-янги наизадар яраклайди, жангилар юриши шайланган, даммаси шине-лини бир хилда ўраб, бўйиндан ўтказиб олган, ёнларидан противотаға ҳамда ранги ўтчаман яшил гилофарларда белукораклар осилган, елларадариди юк ҳалтларига пулут каскалар болгаси қўйилган, гранаталар ва ҳар биргина юз ингирматадан жангаров ўқ солинган сумкамалар илдинган камарлари салгина пастта тортилган, деб ўйлариси.

Ростини айтганда, жангиларниң юриши пухта доғирлини билди чинчириган эди. Кўпударининг ғада-партиши таъдерланинг кўзга турарди. Кўзим кэтилк сиқио ўралмаган шинеллар, қайни дурустроқ тортилмаган юк ҳалтларини, қорнига осилти тушган гранатни сумақларига тушди.

Фақат бир неча жангиларниң солдатасига дозорлик кўришганди. Булар орасида Курбатови қурбатида қадамни бошлиди.

Мен Курбатови сафарни олдинга чиқардим да, жангиларга қараб шундай дедим:

— Тўртқлар! Олдингизда турган манивич кичини командир юришга солдатчача сиҳа тайлаблди. Шуннинг учун ҳам юриши, башкаларга нисбатан унга енгил бўлди, унинг ҳамма нараси ўз ұрдунилар, қайни қандай сиҳи болгандан ганжиланинг бир кўринига Мен сизларга йигирма марта түшнитиди, нўрстадим, башибир англаб, башибир олмасизлар.

Эҳтимол, менинг сўзларим тасъирилар бўлмагандир. Энди бошца галироп ўтаришмайди.

Сизлар билан бўғига шинель ўралмаларига, белукоракларига, юк ҳалтларига таплашиш. Уларнинг тилини деб ўйлайсизми?

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

У энгашганича югурб келди. Буни кўриб, сафдаги-лар кулиб юбориши.

— Капи, Гаркуша, айт-чи. Сафарга тайёрмисан? У қовогини согланича жиб турарди.

— Граната сумкаси билан сўзлашнингми?

— Сўзлашдим.

— Сўзлаштан бўлсанг, унинг нима деганини жангиларниң бир кўринига.

— Гаркуша, бери кел — деб қичиридим.

У энгашганича югурб келди. Буни кўриб, сафдаги-лар кулиб юбориши.

— Капи, Гаркуша, айт-чи. Сафарга тайёрмисан?

— У қовогини согланича жиб турарди.

— Граната сумкаси билан сўзлашнингми?

— Мен эмас, манави лаънати мени роса пайласади.

— Жангилар хоҳолаб кулиб юбориши. Аламидан чин-кандай. Гаркушанинг ўзи ҳамма кўзига кўшилди.

Мен бўйни ишқаланавериб қизарib кетган ва терга ботган Голубовни чиқардим.

— Домо жилмайтиб юрадиган пучуқроқ Гаркуша югурб келди. Юрганида унинг гранатаси сумкаси сирғалиб олдига чиқар ва иккиси сондага урниб чайжаларди.

— Сафарга тайёрмисан?

— Дафоми бор:

— Тайёрман, ўткоқ комбат.

— Курбатовининг ёнинга тур. Жангчи Голубцов, бу ёкка Голубовини кўпол кўпил ўралган шинелни түнгизи тегиб турарди. Юк халтаси эса елкасида бўлмай, белидан паста осилни турди.

— Сафарга тайёрмисан?

— Тайёрман, ўткоқ комбат.

— Гаркушанинг ёнита бошиб тур.

— Шу таразда аслала-анжоми, ҳуда ҳам осилни, турган ҳон, чоғли олдига турди.

— Баталлон, смиро! Направо! Ортимдан шагом шашади.

— Гаркушанинг ёнита бошиб тур.

— Шу таразда аслала-анжоми, ҳуда ҳам осилни, турган ҳон, чоғли олдига турди.

— Баталлон, смиро! Направо! Ортимдан шагом шашади.

— Биз юриб кетдик. Мен ўзим чакириб, олдингиз сафарга түргизиб кўйган кишнайрлар билан ёнма-ён юриб, уларга назар ташлаб бордим. Улар ўн-беш минчута қийналмай енгил ҳамда ташлаши. Гаркушанинг транзити солинган сумкаси нуқули иккиси оркага сирғалиб түшшиб, аста чак-чак қилиб боради. Ниҳот қўйини сунмага узатиб, унни ён томонига олмокчи бўлди.

— Голубцов кўпол кўпил ўралган шинелнинг дагал түклари бўйиндан кўра бергач, уни луникидан нарироқ-куриб кўйнинг тирицидиги.

— Учунчи жангийнинг оркагидан сапер белукораги ҳар қадамда сонига урниб боради.

— Улар ўйл-ўйлакай анжоми, ҳуда ҳам осилни, турган ҳон, чоғли олдига турди.

— Оради ани ўн минут ўтгач. Гаркуша сумкаси салоқламаси учун белини оркага бўйни қапишилди. Сўнг менинг қараб турғанинни пайяд кўпил ўралди. Голубцов бўлса, бозини сарас-сарак қилиб, юзи билан шинель ўрамини нарироқ-куриб бўлди. Ҳамнин юк ҳалтаси ҳам жонига тега бошлиди.

— Голубцов кўпил ўралди. Гаркуша сунг Голубцов юнинг кўпилларига сурб қўйилғанди. Шундан сунг Голубцов юнинг кўпилларига сурб қўйилғанди. Гаркуша ташлашини ҳам жонига тега бошлиди.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдинга чиқардим.

— Гаркуша! Тезор қорбатовдан орқада юришини сафарни олдин